

П. П. Білик

кандидат юридичних наук, доцент,
доцент кафедри адміністративного та господарського права

**ПУБЛІЧНЕ АДМІНІСТРУВАННЯ ЧИ ДЕРЖАВНЕ
УПРАВЛІННЯ? ВИЗНАЧЕННЯ ПОНЯТЬ
ТА ЇХ ЗМІСТОВНЕ НАВАНТАЖЕННЯ**

Найстисліше про призначення держави можна зауважити, що вона і є тим механізмом, який покликаний через управління організовувати спільну життєдіяльність людей, задоволення ними власних потреб та інтересів та досягнення ними певної спільної мети і загальних суспільних цілей. Сутність держави полягає в її соціальному призначенні, а саме: регулювати суспільні відносини, управляти суспільством. Для сутнісної характеристики держави іноді використовують категорію «цінність держави». Цінність держави полягає в її реальній здатності спрямовувати суспільний розвиток. Держава як історичне явище має подвійну природу, будучи організацією політичної влади, вона водночас є організатором спільних справ, що ви-

пливають з природи будь-якого суспільства [1, с. 54]. Як зазначає А. Ф. Мельник, потреба узгодження дій з метою одержання людиною бажаного результату діяльності зумовила появу управління. У цьому контексті управління — це цілеспрямований вплив, необхідний для узгодженої спільної діяльності людей. Управління є складним і універсальним суспільним феноменом. Розвиток суспільства, окремих його сфер не можливий без встановлення і реалізації певного набору законів, правил, норм, алгоритму його поведінки в цілому і його складових зокрема. Процес впливу на соціум є предметом вивчення науки управління [2, с. 21–22]. Філософська наука трактує управління як функцію організованих систем, що забезпечує збереження їх структури, підтримання режиму діяльності, реалізацію їх програм, досягнення їх мети. Управління притаманне лише складним соціальним і несоціальним динамічним системам, іманентним атрибутом яких є самоуправління, тобто здатність до впорядкування системи, приведення її у відповідність до об'єктивної закономірності, що діє в даному середовищі, до оптимізації функціонування системи. Управління здійснюється в системах, в яких існує мережа причинно-наслідкових залежностей, здатних у межах даної основної якості переходити з одного стану в інший. Цей процес забезпечує стабілізацію і розвиток системи, збереження її якісної визначеності, підтримання динамічної взаємодії з середовищем. Оскільки такі системи функціонують в умовах безперервних змін внутрішнього і зовнішнього середовища, завдання управління полягає в тому, щоб якомога доцільніше і більш оперативно реагувати на ці зміни, що забезпечується своєчасною перебудовою функціональної та організаційної структур системи відповідно до притаманних їй закономірностей і тенденцій.

У науковій літературі здобуло визнання трактування управління як поняття, що характеризує впорядкування взаємодії певної множини елементів або складових природи, суспільства, самої людини. Тобто управління — це структура й функції з упорядкування, збереження і цілеспрямованого розвитку системи. Це унормовуючий процес, що підтримує систему в наперед заданому якісному й кількісному стані або переводить її в новий стан [2, с. 21]. В XX сторіччі державне управління стало окремим видом професійної діяльності. Виходячи із сутності

тієї діяльності, для виконання якої держава, як благо (на момент її створення) та як складний соціальний та юридичний механізм (в сучасному її розумінні), створена, вона покликана здійснювати певний вольовий, владний, цілеспрямований, упорядковувачий та організуючий вплив на ті сфери життєдіяльності людей та їх колективів, які вбачаються найвагомішими та значущими, в яких характер взаємодії завдяки зусиллям держави повинен бути таким, при якому жоден з учасників соціальних відносин не здатен буде завдати шкоди потребам та інтересам інших учасників таких відносин і при цьому здатен повною мірою задовольнити власні потреби та інтереси. Протягом тривалого часу і по сьогодні такий владний вплив держави позначався та переважно позначається терміном «державне управління».

Що стосується публічного адміністрування, цей термін пішов з права та практики зарубіжних країн. Публічне адміністрування — це цілеспрямована взаємодія публічних адміністрацій з юридичними і фізичними особами з приводу забезпечення реалізації законів та виконання основних функцій: орієнтуючого планування, яке визначає бажані напрями розвитку, створення правових, економічних та інших умов для реалізації інтересів учасників взаємодії, розподілу праці, кооперування та координування діяльності, а також моніторинг результатів. Поняття «публічне адміністрування» в останні роки набуло широкого розповсюдження та передбачає надання адміністративних послуг європейського рівня шляхом впровадження у практику діяльності принципів демократичного управління. Зважаючи на трансформаційні процеси в свідомості сучасного українського суспільства, такі ж процеси в державі та переважній більшості її інститутів, на зміни характеру та змісту відносин в соціально-економічній сфері, в системі господарських, розрахункових відносин, приватно-правових відносин тощо, до управління справами держави та суспільства все більше залучаються громадяни, їх об'єднання, інші зовнішні вияви форм самоорганізації населення. Це не може не відобразитися на розумінні категорії «державне управління», яке поступово закономірно замінюється терміном «публічне адміністрування». Останній термін є майже ідентичним до так званого «широкого» розуміння державного управління з коригуванням того, що

суб'єктами, що його здійснюють є, окрім державних органів та їх посадових осіб, також територіальні громади, органи місцевого самоврядування, громадські об'єднання, трудові колективи, професійні спілки, тобто громадянське суспільство та його складові.

Література

1. Машков А. Проблеми теорії держави і права. Основи [Текст] : курс лекцій / А. Машков — К. : Четверта хвиля, 2008. — 464 с.
2. Державне управління [Текст] : навч. посібник / А. Ф. Мельник, О. Ю. Оболенський, А. Ю. Васіна, Л. Ю. Гордієнко; за ред. А. Ф. Мельник. — К. : Знання-Прес, 2003. — 343 с.